

UNESCO Etik Eğiticilerinin Eğitimi Kursu: Ortadoğu, Amman (Ürdün) izlenimlerim

UNESCO Ethics Teachers' Training Course: My impressions of The Middle East, Amman (Jordan)

Mukadder GÜN^a

Sayın Editör;

Lisans eğitimlerini başarıyla tamamlamış sağlık profesyonellerinin kuramsal bilgiye sahip olmaları nedeniyle onlardan gündelik yaşamda karşılaştıkları her bir durumda ahlaklı davranışlarda bulunmalarını beklemeyiz. Onların eylemlerinde gereksinim duyacakları ve çatıştıkları durumda karar vermelerini kolaylaştıracak temel ilkeleri etik eğitimiyle kazanmaları olanaklıdır. Uygun yöntem ve içerikte planlanan eğitimlerin istendik davranış değişikliğine katkı sağlayacağı yadsınamaz.

Giderek karmaşıklaşan sağlık ortamında etik bir duruş sergilemek ve ahlaklı davranışlarda bulunmak sağlık çalışanları için oldukça güçtür. Benzer durumlarda ortaya çıkan zorlukları aşabilmek için eğitime duyulan gereksinim açıktır. Var olan az sayıda etik eğitimlerinden biri olan UNESCO Etik Eğitimi Programı da sağlık çalışanlarının etik eğitimleri konusunda yol göstermektedir.

Bu yazıda, UNESCO'nun dünya çapında farklı üniversitelerle işbirliği yaparak verdiği ve etik eğiticilerinin eğitildiği Ethic Teachers' Training Course (ETTC) Amman deneyimimi paylaşmak istiyorum.

Söz konusu kurs her yıl belli aralıklarla ve dünyanın farklı bölgelerindeki bir şehirde düzenlenmekte, duyuruları elektronik ortamda paylaşılmaktadır. Kurslara katılım ücretsizdir. Tek merkezde yapılan konaklamanın bedeli katılımcılar tarafından karşılanmakta olup, kurs merkezine transferler ilgili üniversite tarafından sağlanmaktadır. Profesyonel eğiticiler tarafından yürütülen kurslarda her dönem farklı kurs eğiticileri kolaylaştırıcı olarak görevlendirilmektedir. Kursiyer adayların yaklaşık 6 ay önceden başvuru yaparak özgeçmişleriyle birlikte, kursa katılma amaçları ve beklentilerini içeren 600 kelimelik bir mektupla, İngilizce bilgi düzeyleri ve referans verebilecek iki kişinin iletişim bilgilerini içeren bir metni UNESCO kurs merkezine ulaştırmaları yeterli olmaktadır. Kursiyerlerin kursa kabul edildiğine ilişkin bilgiler daha sonra yine elektronik ortamda kendilerine ulaştırılmaktadır. İlerleyen süreçte elektronik ortamda kursa ilişkin ayrıntılar ve ön okuma kaynakları konusunda bilgiler iletilmektedir.

19-23 Ekim 2014 tarihleri arasında katıldığım kurs Amman şehir merkezine yaklaşık 35 km uzaklıkta bulunan Zarga Kampusu'ndaki Hashemite Üniversitesi'nde düzenlendi. Çoğunluğunu Ürdün'ün farklı akademik birimlerinde görev yapan hekim, hemşire, sosyal çalışmacı, sağlık istatistikçisi, eğitimci, diyetisyen ve hemşirelik öğrencisi ile Suudi Arabistan'dan katılan bir (erkek) hemşire (hemşirelik etiği yüksek lisanslı idi ve "Bence etiğin babası Henk ten Have'dir" diyerek espri yapıyordu. Ben de ona "Bence etiğin babası John Harris'dir" diyerek karşılık veriyordum), Güney Afrika Cumhuriyeti'nden bir çevre mühendisi, Etiyopya'dan bir kimyager ve İngiltere'den felsefe bölümünde doktora yapan bir öğrenci, bir de ben olmak üzere 19 kursiyer katılmıştık. Kanımca biyoetik eğitimi için ideal sayılabilecek farklı alanlardan katılan karma bir kursiyer grubuna eğitim vermek üzere, yine bir felsefe profesörü ile alanında

^a Dr., Gata Haydarpaşa Eğitim Hastanesi Diyet ve Gıda Kontrol Şubesi ✉ gunmukadder@yahoo.co.uk
Gönderim tarihi: 10.08.2015 • Kabul tarihi: 10.08.2015

uzman bir tıp etikçisi ve bir sosyal çalışmacı kolaylaştırıcı olarak görevlendirilmişti. Kurs boyunca eğiticiler, kursiyerler ve UNESCO görevlileri, hepimiz aynı otelde konakladık ve kurs merkezine aynı servis aracıyla birlikte seyahat ettik.

Kurs; genellikle sabah saat 09'da başlayan sabah oturumları ve bir saatlik öğle yemeğinin ardından, interaktif biçimde yetişkin eğitimi yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen öğleden sonra oturumları biçiminde gerçekleşti. İçerik olarak; UNESCO Eğitimi Programı tanıtıldıktan sonra, "Universal Declaration on Bioethics and Human Rights; UNESCO Core Curriculum in Bioethics; Teaching Ethics in a Clinical Setting ve Bioethics as a part of Social Work ve Global and National Perspectives on Ethics Teaching" başlıklı oturumlar ile Ürdün Bölgesinde Etik Eğitimi başlıklı bir workshop düzenlendi. Son iki gün her kursiyer kendi seçtiği bir konuda 20 dakikalık birer sunum yaptı. Her sunum sonrasında 10-15 dakika tartışma yapıldı. Kolaylaştırıcılarımız önceden belirlenmiş bir formata göre bizleri değerlendirdiler ve yazılı geri bildirimde bulundular. Ambulansta müdahaleyi reddeden bir vakayı sunduğum tartışmanın sonunda bana yapılan yorumlardan ilgimi çeken ve anlamlı bulduğum birini paylaşmak isterim. "How to teach: Use of interactive approach/methodology of teaching. It is recommendable to start by asking the class what they know about the topic to save time by not repeating what they know. Good Luck".

Resim: UNESCO Etik Eğiticilerinin Eğitimi Kursu katılımcıları ve eğiticileri, 19-23 Ekim 2014, Amman

Yapılan eğitimin türü ne olursa olsun kullanılan dilin önemli olduğu tartışılmaz. İngilizcenin eğitimde yaygın kullanımına karşın bu kursta katılımcıların yaşadığı bölge ve kullanılan dil açısından farklı bir deneyim yaşadık. Zaman zaman, özellikle vaka tartışmalarında ayrıntılı Arapça açıklamalar yapıldıktan sonra, (Arapça bilmediğimizden) sadece İngiltere'den gelen katılımcı ve benim için İngilizce tekrarlar yapıldı.

Oldukça pahalı bir ülke olan Ürdün'ün başkenti Amman kentinin yerleşim olarak geniş bir yayılıma sahip olduğu söylenebilir ve sosyal yaşamı ülkemizle benzerlik göstermektedir.

Bu eğitimden bana kalanlardan belki de en önemlisi şuydu: Etik eğitimi kimler verecek? Soruyu soran cevabını da vermişti; “felsefeciler” versin diye. Eğitimin içeriğinde ne anlatılsın? sorusunun yanıtı da “ilkeler” idi. Büyük oranda katıldığım eğitimin içeriği ve eğiticilerin niteliği aslında etik eğitiminin belirleyicileridir. Biyoetik eğitiminde rol alacak kişiler de felsefeci, hekim, hemşire, eczacı, diş hekimi, diyetisyen, biyolog vb. alana katkısı olan geniş bir yelpazenin bileşenleridir.

Bu kursu lisansüstü düzeyde etik eğitimi almamış sağlık çalışanlarının almalarını öneririm. Örneğin hekimler, diş hekimleri, hemşireler, fizyoterapistler, diyetisyenler, biyologlar ve eczacılar bu kurstan yararlanabilirler. Ön çalışma yapılması gerekmiyor, çünkü UNESCO kaynakları belirlemiş ve önceden size ulaştırıyor. İyi düzeyde İngilizce bilgisi şart. Kursun Türkiye’de yapılması da çok yerinde olacaktır. Eğitici potansiyeli olarak ülkemizde sınırlı sayıda yetişmiş tıp etikçisi bulunmasına rağmen ben bu konuda biraz şanslı olduğumuzu düşünüyorum. Çünkü birçok ülkede nadir sayıda tıp etikçisi var ve gereksinimi karşılamaktan çok uzak.